

We Lwowie, dnia 28. czerwca 1901.

Aleg. 135

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie statutu dla król.
stoł. miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

Dnia 20. czerwca 1901 weszło do Wydziału krajowego następne pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa :

„Reskryptem z 14. czerwca br. 2937|M. I. oznajmił Pan Minister spraw wewnętrznych w sprawie uchwalonego przez Sejm krajowy na posiedzeniu z 21. grudnia 1900 statutu m. Krakowa, co następuje:

W projekcie tym statutu nie ma wprawdzie już tych braków, który zawierał poprzedni projekt nie sankcyonowany Najwyższem postanowieniem z 2. lipca 1900, są w nim jednak i teraz niektóre błędy, których sprostowanie przed wyjednanem Najwyższej sankcyi jest konieczne.

I. I tak pierwszy błąd polega na następującej sprzeczności: §. 19. lit. n. projektu zawiera postanowienie, że także i ci członkowie gminy mają być uprawnieni do wyboru, którzy tytułem 5⁰/₀ podatku od domów uwolnionych od opłaty podatku domowoczynszowego płacą najmniej 12 K. rocznie.

Tymczasem w pierwszym ustępie § 30. projektu a mianowicie w przepisie o układaniu list wyborczych nie ma wcale wzmianki o tym rodzaju podatków, natomiast niewłaściwie oznaczono „idealny“ podatek domowoczynszowy, jako miarodajny dla porządku wpisywania wyborców do listy wyborczej II. koła wyborczego.

Niewątpliwie zachodzi tu prosta pomyłka, gdyż oczywiście tak zwany idealny podatek domowoczynszowy faktycznie nieopłacany nie może samo przez się uzasadniać uprawnienia wyborczego, i słusznie też wymienia pierwsze zdanie ustępu pierwszego § 30. tylko wysokość podatku, czyli „powinność podatkową“. (Steuerschuldigkeit), jako podstawę wciągnięcia do II. koła wyborczego. Usunięcie tego błędu przez wykreślenie wyrazów „także i idealnego“, a wymienienie tam wspomnianego już 5⁰/₀ podatku od domów wolnych od podatku domowoczynszowego, jest dla uniknięcia niewłaściwości przy układaniu list wyborców II. koła wyborczego bezwarunkowo konieczne, gdyż w przeciwnym razie poszczególni wyborcy opłacający 5⁰/₀ podatek dostaliby się na podstawie niższych rzeczywistych świadczeń podatkowych do pierwszego, poszczególni wyborcy natomiast opłacający podatek domowoczynszowy, ponimo wyższej cyfry faktycznych świadczeń podatkowych — do drugiego oddziału tego koła.

II. Dalszy błąd mieści się w § 45. statutu. Mianowicie ostatnie zdanie w ostatnim ustępie tego paragrafu brzmiało w pierwotnym niesankcyonowanym projekcie, jak następuje: „Należy . . . i co 3 lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty“.

W nowym projekcie zaś ustęp ten brzmi: „i w ten sposób należy co 3 lata przedsiębrać wybór 32 radców“. Ta zmiana stoi w oczywistej sprzeczności z treścią 1-szej części ostatniego ustępu § 45., gdyż wskutek śmierci, złożenia mandatu i t.p. ubyć może w chwili wyborów uzupełniających więcej, niż 32 mandatów i wszystkie te mandaty mają być przy peryodycznych nowych wyborach na nowo obsadzone. Byłoby więc pożądanem, przyjąć napowrót przytoczony wyżej tekst poprzedniego projektu.

III. Wreszcie i brzmienie obecne § 118. projektu nie jest wolne od zarzutów: Według tego §-fu mianowicie mają między innymi stracić moc obowiązującą także i postanowienia ustawy z 19. listopada 1868. Dz. u. kr. N. 30. Ponieważ jednak tą ostatnią ustawą zmieniono nie tylko statut m. Krakowa, ale także ustawę gminną i gminną ordynację wyborczą z 12. sierpnia 1866, a zmienione postanowienia tych ostatnich ustaw obowiązują nadal, przeto należałoby dla zapobieżenia błędnej interpretacji wstawić tu dodatek: „o ile ta ustawa odnosi się do statutu król. stoł. m. Krakowa“.

Aby dać reprezentacji kraju sposobność do uchylecia tych braków, które się jedynie do stylizacji odnoszą, mam zaszczyt prosić Wydział, aby zechciał wnieść sprawę tę ponownie w Sejmie i wpłynąć na pozyczenie odpowiednich sprostowań, któreby objąć należało także skreślenie w § 40. projektu słów, które ze względu na obecne brzmienie § 38. stały się zbyteczne, tj. słów: „jakoteż o powodach nieprzyjęcia wyboru“.

Obok tego Pan Minister spraw wewnętrznych zauważył, że z wykazów przedłożonych tu przez magistrat m. Krakowa, uwidoczniających przypuszczalny podział wyborców na poszczególne koła wyborcze, a które Wydziałowi kraj. w załączeniu przesyłam, widoczne są dosyć znaczne różnice cyfrowe w porównaniu do tych danych statystycznych, które zawierało, ze względu na poprzedni Najwyższem postanowieniem z 2. lipca 1900 niesankcyonowany projekt statutu, przedłożone Sejmowi sprawozdanie Wydziału z 16. marca 1900. L. 11280/1900. W tym kierunku mianowicie wpada w oczy niestosunkowa wysoka cyfra wyborców, należących do I. koła wyborczego. Gdy bowiem II. i III. koło wyborcze ma się tylko nieznacznie powiększyć (o 200 — 300 wyborców), to liczba wyborców w I. kole wzrosnąć ma o więcej jak tysiąc. Zechce przeto Wydział wziąć pod rozwagę, czy nie byłoby pożądanem inne ugrupowanie uprawnionych do wyboru, alboważ inny rozdział mandatów na poszczególne koła wyborcze. Za tem przemawiałyby także i ta okoliczność, że poza jednym wypadkiem co do wyborców wymienionych w § 118. m. opłata podatków stanowi podstawę prawa wyborczego tylko dla II. i III. koła wyborczego. Byłoby więc odpowiedniem, także wyborców wymienionych w § 19. lit. m. umieścić w jednym z powyżej przytoczonych kół wyborczych. (II. lub III). W ten sposób osiągnęłoby się z jednej strony cel zmniejszenia I koła wyborczego, a z drugiej strony utrzymałoby się jednolity charakter poszczególnych kół wyborczych. Dalej jest koniecznie potrzebną zmiana § 60. punkt 23, ostatnie zdanie ustępu drugiego, według którego do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, przenoszących 50% do 100% na przeciąg najwyżej lat 5-ciu, wymagającego zazwyczaj zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, wystarczy na wypadek, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, — przyzwalająca uchwała Sejmu. Przez to postanowienie bowiem usunięto by zupełnie ostateczną decyzję z pod wpływu rządu, właśnie w tych wypadkach, w których ze stanowiska rządu podniesionoby zarzuty.

Aby więc rządowi zapewnić i w tych wypadkach konieczną ingerencję, należałoby jako ewentualny wymóg postawić uchwałę sejmową podlegającą Najwyższemu zatwierdzeniu tak, że ostatnie zdanie przytoczonego ustępu musiałyby brzmieć: „a gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia uchwały sejmowej podlegającej Najwyższemu zatwierdzeniu“.

Wreszcie ten ustęp projektu jest jeszcze pod innym względem niejasny. Według trzeciego ustępu p. 23. można dodatki na dłuższy niż pięcioletni przeciąg czasu nakładać tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Ze związku tego postanowienia z poprzednim ustępem możnaby wnosić, że odnosi się ono wyłącznie do dodatków przenoszących 50% — 100%.

Ponieważ jednak ustęp trzeci wspomina tylko całkiem ogólnikowo o dodatkach nie podając ich wymiaru, możnaby także przyjąć, że nawet dodatki niższe od 500/0, jeżeli chodzi o uchwalenie ich poboru przez czas dłuższy niż lat 5, mogą być nakładane również tylko na podstawie Najwyżej zatwierdzonej uchwały Sejmowej.

Niejasność ta dałaby się usunąć przez wstawienie w ustępie trzecim po pierwszym wyrazie „podatki“ słów „przenoszące 500/0 do 1000/0“.

Zresztą ze stanowiska rządu możnaby zupełnie pominąć ustanowienie obok wysokości dodatków do podatków nadto jeszcze czasu ich poboru, jako kryterium, decydującego o określeniu granic kompetencji.

Gdyby Wydział krajowy podzielał to zapatrywanie, należałoby w ustępie drugim, punktu 23. §. 60. projektu wykreślić wyrazy „i to najwyżej na przeciąg lat pięciu“, a w ustępie trzecim wyrazy „na dłuższy niż pięcioletni czasokres; lub“.

Udzielając odpis odezwy c. k. Namiestnictwa Prezydentowi miasta Krakowa, Wydział krajowy zawezwał Reprezentację miejską, ażeby do trzech dni złożyła swe oświadczenie co do uwag p. Ministra nad projektem statutu miasta Krakowa.

Rada miejska Krakowa zastosowała się do zawezwania Wydziału krajowego i na **Aleg.** podstawie w odpisie dołączonego wywodu komisji statutowej powzięła na posiedzeniu dnia 25. czerwca 1901 następujące uchwały:

I. Wyrażając wdzięczność Wydziałowi krajowemu, że mimo krótkości czasu dał Radzie miejskiej sposobność wyjawienia opinii o zmianach statutu miejskiego z powodu trudności podniesionych w reskrypcie pana Ministra spraw wewnętrznych z 14. czerwca b. r. L. 2.937 przeciw przedłożeniu do sankcyi Monarszej projektu statutu uchwalonego przez Sejm krajowy dnia 20. grudnia 1900 r. Rada miejska w odpowiedzi na pismo Wydziału krajowego z 20. czerwca 1901 r. L. 41.101 przedstawia następujące zmiany do powyższego projektu statutu miejskiego:

1. w §. 30. wykreślić słowo (także idealnego) a natomiast umieścić: „gruntowego i 5/0 podatku dochodowego od budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego“,

2. w §. 38. al. 2. dodać po wyrazie ocenienie: „ostateczne“,

3. w §. 40 wypuścić „nie mniej o powodach nieprzyjęcia“ a zamiast następnego słowa „wyboru“, umieścić „wyborów“,

4. w §. 45. al. 1. zamiast (§. 116) umieścić (§. 118). w §. 45. al. 3 w ustępie końcowym zamiast „w trzy lata dokonany będzie zawsze wybór 32 radców“ umieścić „co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty“,

5. w §. 60. Nr. 23. al. 2. wypuścić w drugim wierszu od dołu „i to najwyżej na przeciąg lat pięciu“ w al. 2. (str. 21. drugi wiersz od góry) zamiast: „przyzwalającej uchwały sejmowej“ wstawić „uchwały sejmowej, podlegającej Najwyższemu zatwierdzeniu“, w al. 3) (str. 21, 3 wiersz od góry) wypuścić „na dłuższy niż pięcioletni czasokres lub“.

6) w §. 118 al. 1. dodać po „ustawy z 19. listopada 1868 r. Dz. u. kr. 30“, „o ile ta ustawa odnosi się do statutu miasta Krakowa“,

7. w §. 99. sprostować błędy drukarskie we wierszu 3 od góry „radcy“ zamiast „radca“ a we wierszu przedostatnim od dołu opuścić i po słowie „głosowania“.

II. Rada miejska uchwała, że uważa liczbę 64 radców za wystarczającą. Gdyby jednak Wydział krajowy uznał pomnożenie liczby radców za konieczne, przedstawi Rada miejska wniosek, aby pomnożyć liczbę radców do 12 i rozdzielić ich równocześnie po 24 na każde koło wyborcze.

W razie przyjęcia tego ewentualnego wniosku, należałoby przeprowadzić zmiany w następujących §§. projektu:

w §. 18. zamiast 64 wstawić 72, w §. 31. al. 1. zamiast: „że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców“, umieścić „że na każde koło przypada po 24 radców“, w §. 45. al. 2. i w §. 53 umieścić zamiast „64“ „72“, w §. 118 al. 2. zamiast „64“ „72“.

III. Rada miejska uprasza Prześwietny Wydział krajowy raczy wyjednać przyjęcie powyższych poprawek jeszcze w przeciągu obecnej kadencji sejmowej, aby przyspieszyć tak pożądaną sankcyę Najwyższą nowego statutu miejskiego.

Wydział krajowy oświadcza, że godzi się na wszystkie poprawki, uchwalone przez Radę miejską z wyjątkiem poprawki do §. 38., która odpada wskutek opuszczenia drugiego i trzeciego ustępu tegoż §. przy drugim czytaniu ustawy dokonaniem dnia 21. grudnia 1901.

Co się tyczy ilości radnych, to Wydział krajowy przychyła się do drugiej alternatywy proponowanej przez Radę miejską, a mianowicie, że Rada miejska składać się ma 72 radców, po 24 radców na każde z trzech kół, ponieważ w ten sposób wzmocnione zostaje I. koło, które było upośledzone, jak to p. Minister zauważał.

Podnosząc, że w ten sposób stało się zadość wszystkim życzeniom p. Ministra spraw wewnętrznych, Wydział krajowy wnosi:

/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy :
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca :
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Uzasadnienie.

Przedstawione powyżej poprawki do §§. 30, 38, 40, 45, 60 ust. 23 i 118. zamieszcza się na skutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z dn. 14. czerwca 1901 r. l. 2937 li tylko w tym celu, aby usunąć te przeszkody, które taki czynnik decydujący jak Ministerstwo spraw wewnętrznych przeciwstawia przedłożeniu do sankcyi Najwyższej projektu statutu dla miasta Krakowa. W gruncie rzeczy jednak prócz jednej do §. 45., nie są one wcale potrzebne i nie powinny być stanowić przeszkody sankcyonowania statutu. I tak do §. 30 między §. 19 lit. n) a §. 30 nie zachodziła żadna sprzeczność. §. 19 n) uprawnia opłacającego 50⁰/₁₀ podatek dochodowy od budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego do wyboru. To jest podstawa ich prawa wyborczego. W jaki zaś sposób ta kategoria właścicieli ma być przy wyborze uwzględnioną — o tem stanowi §. 30. — a mianowicie przyjął, że te osoby, którym się tylko przypisuje podatek domowo-czynszowy t. j. podatek idealny, mają brać udział we wyborze, według wysokości podatku idealnego, a to tem słuszniej, o ile od tego podatku opłacają zaraz wszystkie podatki gminne. Nie było tu zatem żadnego wypuszczenia i żadnej sprzeczności i gdyby w Ministerstwie ten stosunek był jasno zrozumianym, nie zarządzonoby poprawki statutu. Do §. 38 i 40. Ministerstwo wytyka, że w tych dwóch paragrafach jest mowa o tym samym przedmiocie, mianowicie o rozstrzygnięciu w sprawie nieprzyjęcia wyboru do Rady miejskiej — i dlatego to rzekome powtórzenie pragnie wykreślić z §. 40 — tymczasem w §. 38 jest wprawdzie o tem mowa, że Rada miejska rozstrzyga o powodach nieprzyjęcia mandatu, a §. 40 mówi, że to rozstrzygnięcie jest ostateczne i na ten wyraz kładzie nacisk. Bez tego postanowienia nowego, mógłby w myśl §. 38 wybrany, którego rezygnacyi nie przyjęła Rada miejska, wnieść rekurs do Wydziału krajowego i dopiero postanowienie §. 40. ten rekurs wyklucza. Chcąc jednak woli Ministerstwa uczynić zadość i z §. 40 wypuścić sprawę rezygnacyi, musieliśmy w §. 38 dodać wyrazy ostatecznie. Do §. 60 ustęp 23. Postanowienia tego paragrafu projektu były zupełnie jasne i Rada gminna razem z Sejmem krajowym uznały przy nakładaniu dodatków od 50—100⁰/₁₀ za zupełnie wystarczające przyzwolenie Sejmu krajowego, gdyby się Namiestnictwo i Wydział krajowy nie miały zgodzić. Że rząd jeszcze sobie zastrzedz pragnie dalszy wpływ i żąda potwierdzenia Najwyższego odnośnej uchwały sejmowej — tego nikt przewidzieć nie mógł. Można się temu żądaniu nawet oprzeć, jednak ustępujemy, aby usunąć wszelkie trudności, które rząd wstrzymują od przedłożenia projektu do sankcyi. Do §. 118. Projekt postanawia, że prócz statutu miejskiego z r. 1866 tracą z chwilą wejścia w życie nowego statutu wszystkie późniejsze do statutu z r. 1866 odnoszące się ustawy moc obowiązującą, a mianowicie postanowienia ustawy z 19/11 1868 r. l. 30 dz. u. kr. Każdy prawnik zrozumie, że ust. z 19/11 1868 r. według tego przepisu tylko o tyle straci moc, o ile odnosi się do statutu miasta Krakowa. Mimo to Ministerstwo żąda, ażeby to, co już było raz powiadziane, jeszcze raz powtórzyć i my także temu żądaniu ulegamy, zwłaszcza, że superflua non nocent.

Do §. 45. Tutaj zaszły rzeczywiście duże pomyłki mianowicie 1) fałszywy cytat §. 116 zamiast 118, który powstał z powodu, że Sejm dodał do projektu miejskiego 2 §§. ale cytat w §. 45., §. u. 116, który odpowiadał naszemu projektowi — nie sprostował. Rząd tej pomyłki nie spostrzegł, ale ten błąd należy sprostować; 2) postanowienie koń-

cowe, że co 3 lata dokonany będzie zawsze wybór 32 radców; to postanowienie jest rzeczywiście błędne, bo oprócz radców, którzy stracili mandat przez upływ czasu wyboru odnoszą się także do tych radców, którzy stracili mandat przez rezygnację lub śmierć — wybór zatem musi obejmować częstokroć więcej mandatów. Podnieść musimy, że tego postanowienia błędnego nie zawierał w sobie §. 45. projektu miejskiego, wprowadził go dopiero Wydział krajowy a następnie Sejm przyjął, słusznie zatem Rząd domaga się restytucyi naszego projektu.

Z powyższych uwag wynika, że powody niesankcyonowania statutu miejskiego nie tkwią w jakimś zaniedbaniu albo lekkomyślności referenta miejskiego, komisji statutowej lub Rady miejskiej, tylko w okolicznościach od miejskich czynników całkiem niezależnych. Rada miejska nie obstaje jednak dzisiaj przy swoim pierwotnym, dobrze uzasadnionym projekcie, tylko przyjmuje zmiany zażądane przez c. k. Ministerstwo, a dotyczące się kwestyj podrzędnych, w nadziei, że przecie wreszcie Rząd się zdecyduje, nowy Statut dwukrotnie przez Sejm uchwalony, przedłożyć do Sankcyi monarszej. II. C. k. Ministerstwo w swoich uwagach, jednak wcale nie obowiązujących, podniosło, że wobec nierównomiernej cyfry nowych wyborców w różnych kołach wyborczych t. j. przeszło 1000 w kole I., a tylko 200—300 w kołach II i III., koło I. jest upośledzone i należałoby a) albo inaczej ugrupować wyborców b) albo przedsięwziąć inny rozdział mandatów.

Faktycznie przedstawia się rzecz tak:

Ilość wyborców według wyborów r. 1896.		Według projektu nowego statutu.	
w kole I	2055	w kole I	3107
		a) z tych 542 z tytułu opłaty podatku osobisto dochodowego i rentowego).	
w kole II. a) 136 }	921	w kole II.	1162
w kole II. b) 785 }			
w kole III. a) 73 }	1398	w kole III. a) 102 }	1659
w kole III. b) 1325 }		w kole III. b) 394 }	
		w kole III. c) 1163 }	
<hr/>		<hr/>	
Razem	4374	Razem	5928

Koło I. pierwsze ma 3107 wyborców, a zatem więcej niż II. i III. razem, bo te mają razem tylko 2821, gdyby przy wyborach tylko liczba wyborców rozstrzygała, powinna przypaść na I. koło większa połowa mandatów. Jednak podstawą prawa wyborczego jest u nas zastępstwo interesów, mianowicie inteligencji, właścicieli nieruchomości, przemysłowców i kupców, zatem taki podział mandatów byłby niesłusznym, gdyż nie uwzględniałby odpowiednio tych warstw, które ponoszą największe ciężary gminne, podczas gdy wśród inteligencji jest wielu takich, którzy żadnego bezpośredniego podatku na rzecz gminy nie opłacają. Nie można też przyjąć wcale alternatywy pierwszej przez rząd przytoczonej, aby inaczej ugrupować wyborców, bo gdybyśmy wyborców 542 z koła I., którzy z tytułu opłacanych podatków mają prawo wyboru, umieścili bądź w kole II. bądź w kole III., straciłyby te koła zupełnie swą wybitną cechę społeczną, którą im nadaje bądź własność domu, bądź prowadzenie handlu i przemysłu. Pozostaje więc druga alternatywa, przez rząd przedstawiona do rozważenia t. j. przedsięwzięcie innego rozdziału mandatów.

W tej mierze przedstawiają się 4. alternatywy; 1) pozostawić status quo to jest pozostawić mimo powiększenia wyborców cyfrę 64 radców. Za tą alternatywą przemawia ten wzgląd, że według naszych stosunków miejscowych i długiego trwania dotychczasowego statutu ludność się do tego stanu przyzwyczaiła i tylko rękodzielnicy żalili się na pokrzywdzenie. Ponieważ ich życzeniem stało się zadość przez przyznanie im 4 mandatów, nie ma potrzeby przeprowadzać zmiany w innych kołach wyborczych. Sama nierównomierność liczby wyborców nie przemawia wcale za pomnożeniem liczby mandatów a większą jest nierównomierność według ordynacyi wyborczej do Rady państwa, gdzie z niektórych kuryi wyborczych wychodzą posłowie 7 lub kilkunastu głosami, a w innych kuryach potrzeba, by być wybranym, głosów kilkadziesiąt tysięcy. System zastępstwa interesów nie polega na liczebnej równości wyborców, lecz na równowadze interesów, aby żaden nad innymi nie miał przewagi a to dzisiejszy statut i projekt zapewnia, przyznając każdemu kołu prawnie równą ilość mandatów. Skutkiem tych uwag Rada miejska oświadcza się przedewszystkiem przeciw pomnożeniu mandatów radzieckich i za zatrzymaniem

cyfry 64 radców miejskich. Na przypadek gdyby się ten wniosek nie utrzymał, bierzemy pod rozwagę dalszą alternatywę. 2) z 543 osób, umieszczonych w kole I. z tytułu opłacanych podatków osobisto-dochodowego i rentowego utworzyć osobną grupę i tej grupie przyznać prawo wyboru kilku radców.

Przeciw tej alternatywie przemawia już ten ogólny wzgląd, że i tak mamy w wyborach do Rady miejskiej aż 6 kółek i już dosyć tych podziałów. Przypatrując się dalej owym 542 wyborcom — wykazuje się, że oni należą do inteligencji, bo składają się przeważnie z urzędników prywatnych, jak kolei północnej, urzędników banków i instytucyj finansowych, jak Tow. wzaj. ubezpieczeń, banku dla handlu i przemysłu, banku hipotecznego, kas oszczędności etc. dalej z kapitalistów o wyższych dochodach, posiadających odpowiedni stopień wykształcenia. Byłoby zaprawdę dziwnem, ażeby urzęduik kolei państwowej głosować miał w kole I. a jego kolega z kolei północnej, równego lub wyższego wykształcenia głosował w innem kole. Nie ma więc podstawy dla wyodrębnienia tych osób. — Wszak i w obecnym, starym statucie głosują bez szkody dla sprawy z inteligencją osoby opłacające podatek dochodowy. W końcu przez wyeleminowanie 542 wyborców zostanie w I. kole jeszcze około 2500 wyborców, cyfra na ilość mandatów za wielka. Z tych powodów nie zalecamy tej alternatywy. 3) Trzecią alternatywą byłaby ta, aby ująć w kole III. 4 mandaty, mianowicie pozostawić rękodzielnikom 4 mandaty a 16 (po 8 na każdy oddział) innym 2 oddziałom wyborczym tego koła — zaś 4 mandaty tu odjęte przyznać kołu pierwszemu. Przeciw tej alternatywie stanowczo się oświadczamy, bo krzywdziłaby pewne warstwy społeczeństwa, usposobiłaby je nieprzyjaźnie przeciw nowemu statutowi i byłaby złamaniem kompromisu zawartego a do rozkładu mandatów między członkami różnych stronnictw Rady miejskiej. Nie jest to rzeczą słuszną — wyrównywać niesłuszną odebraniem innym praw, na które liczą. 4) Pozostaje zatem czwarta alternatywa — ażeby nie naruszając mandatów, proponowanych dla koła III. i nie robiąc dalszego podziału wyborców — powiększyć liczbę mandatów. Sprawozdawca statutu w Radzie miejskiej, już w swoim pierwotnym projekcie do statutu, który uzyskał aprobatę komisji statutowej, projektował pomnożenie radców na 80 i uzasadnił ten projekt statystycznym wzrostem ludności miejskiej, która w r. 1869 wynosiła 49.835 a obecnie liczy już przeszło 90.000. Z wzrostem ludności wzrosły także sprawy należące do zakresu działania Rady miejskiej tak, że radcy nie mogą wszystkim sprawom podołać, a niektórzy są tak obciążeni, że zasiadają prócz w kilku komisjach, nieraz w kilku sekcjach. Jeżeli więc to, co było napisane, ugruntowano 18. marca 1896, dziś stało się jeszcze aktualniejszą potrzebą, to zupełnie słusznie można proponować powiększenie mandatów radzieckich. Ażeby jednak nie nadawać przewagi żadnemu z interesów i żadnemu z kół wyborczych, proponujemy pomnożenie mandatów radzieckich do liczby 72 i równomierny rozkład tych mandatów na istniejące koła wyborcze tj. po 24 na każde koło. Tym sposobem stanie się zadość potrzebie pomnożenia mandatów bez uszczerbku dla żadnego z istniejących kół wyborczych. Otóż Rada miejska na przypadek, gdyby we Wydziale krajowym przemogła opinia o potrzebie pomnożenia mandatów radzieckich, oświadcza się za tą ostatnią alternatywą.

Dr. Kasperek m. p.

U S T A W A

z dnia nadająca statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

D Z I A Ł I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł 1.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa. Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austriackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są :

1. Osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby nie mające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy nie służy ubiegającemu się o nią prawo do uzyskania tej przynależności w myśl §. 9. ustawy z dnia 5 grudnia 1896 Dz. p. p. Nr. 222 gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 K., do 600 K., którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają wogóle prawo :

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo :

a) do stałego pobytu w obrębie gminy;

b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem określonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszków gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy stosownie do właściwych ustaw i urzędów.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia publicznego lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powołanymi będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

- A) własny;
- B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezależnie i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

- a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;
- b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;
- c) ustanawianie urzędów miejskich;
- d) zarząd majątkiem gminy;
- e) nakładanie podatków gminnych;
- f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;
- g) zakładanie i utrzymanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policja polowa.

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, taną i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policja zdrowia;

k) policja nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policja obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policja bndownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracyi państwa służy prawo powierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne także inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części organom rządowym.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

DZIAŁ III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urzędach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 72 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubył radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, Rady przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy :

- a) obywatele honorowi miasta Krakowa;
- b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;
- c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;
- d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;
- e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;
- f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikację do nauczania w szkołach publicznych;
- g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;
- h) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;
- i) magistrowie farmacyi;
- k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;
- l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;
- m) ci, którzy w mieście Krakowie opłacają tytułem podatku osobisto-dochodowego, pensyjnego lub rentowego — osobno lub razem wzięwszy najmniej 32 K (nie licząc dodatków);
- n) właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku

gruntowego, domowo-czynszowego lub 5% podatku od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 K (nie licząc dodatków);

o) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli za ostatni okres wymiarowy tytułem powszechnego podatku zarobkowego mniej 10 K (bez dodatków) płacić mają;

p) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 K opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos. Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

- a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;
- b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1. osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszków publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w kłękach ogólnych;

2) krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3) osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.);

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k. z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p. tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i wybieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5) osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnym raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacje, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników; ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami lub zastępcami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub innym zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnym lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą.

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego, z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m.

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. n.

w trzecim wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami o i p.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo czynszowego, gruntowego i 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od podatku domowo - czynszowego poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowią będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. p. tudzież z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o) te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową, na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, nie zaliczonych ani do pierwszego, ani do drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na każde koło przypada po 24 radców.

W kole drugim każdy oddział wybiera połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzecim wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszym w porządku alfabetycznym, w kole drugim i trzecim zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§ 30.), tytuł, na którym się ich głosowania opiera; a w szczególności w kole drugim, wymienienie realności, numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzecim ma być uwidoczniłą obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzeciem, ostatni zaś w kole pierwszym.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innym kole wyborczem przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzania wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana i ogłosi uhhwałę swoją przybiciem w Magistracie, a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których niema odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy :

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków Rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne,

Głos dany osobie, nie mającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przodłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności wyboru tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczym, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czterestu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.¹

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybrany jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeli przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeli przy tym nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między nimi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzecim głosowaniu osobie nie wziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosu, rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu Rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 118.). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do Rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący radcy miejscy pozostają na urzędzie, aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 72 członkowie Rady (§. 18.). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje losowo wskazana połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencji nastąpić mogły. Losowania dokonywa pre-

zylent miasta lub jeden z wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do mandatów opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześćciolecia mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali, wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnację lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i w ten sposób co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencji..

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy poza jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przynać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli, który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną władzę krajową mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 72 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy teźże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi Rady miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzednicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa, aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora magistratu, radcy, konceptowego urzędnika magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategorii.

§ 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensjonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizye wydaje Rada miejska.

D Z I A Ł IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

- a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy,
- b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).
2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.
3. Organizacja urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyj służbowych.
4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.
5. Uchwalanie instrukcyj i regulaminów dla siebie, sekcji i komisji.
6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzechmiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.
7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzechmiesięczny.
8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.
9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.
10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.
11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomości prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacje finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 K., niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi 40.000 K.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcenie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacji lub układow o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 K. przenosi. Zatwierdzanie układow o dostawy, pociągające za sobą wydatek przenoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępywania drobiazowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należitości nieściągalnej, o ile kwotę 100 K. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nieprzenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 K.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spotrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% — 100% potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej podlegającej najwyższemu zatwierdzeniu.

Dodatki przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategorii dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przynosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni, tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do piac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongrui.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycji w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 K. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106), oraz Prezydenta (§. 95).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołałnie prezydentowi, sekcji lub komisji załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyluczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywają się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innym przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 K. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom niema rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urzędnik Magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwały przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajne tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $\frac{1}{3}$ część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcję lub komisję nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawę zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawany.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcya lub komisya wyznacza.

§. 72

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci Magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek jest odrzucony.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnymi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępowanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu lub prawom obowiązującym, lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzyę w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.**O sekcjach i komisjach.**

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcji, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcji należeć powinien.

Celem sekcji jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania Rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez Radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków Rady miejskiej do sekcji odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcji większą znajomość rzeczy i według możliwości życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek Rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcji wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej, aniżeli czwartą część członków Rady.

W miejsce ustępujących członków sekcji powoła Rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcji niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcji nie zgłosi się do ktorejś z sekcji dostateczna ilość radców, przemasza Rada miejska z innych sekcji odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcji według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępcza ma prawo w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcji.

§. 78.

Członkowie sekcji wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcji mogą być obecni i obradom sekcji przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcji mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcji jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcji jednego z jej członków do referowania przemaszyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcji w sposób dla Rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech sekcji, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcji i odwołania się do Rady miejskiej,

§. 80.

Posiedzenia sekcji nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcji, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na

doniesienie przewodniczącego przez Radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznymi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 K. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcjom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy), albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisjom, do których wybrać można członków Rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcjom i komisjom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też wogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych, albo członków Rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni, lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa, ani też obowiązku sekcji i komisji do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków Radzie miejskiej. — Jeżeli zaś Rada miejska poruczy sekcji lub komisji zatwierdzenie ofert, lub rozstrzygnięcie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacje mają być prowadzone nie przez członków sekcji lub komisji, lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść Radzie miejskiej lub sekcji właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli Rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisyę wybrało, ostatecznie zaś Rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami Rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały Rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości Rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie Rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu Rady miejskiej, sekcyi lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązany jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u Rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązuje każdy w ogóle naczelnik urzędu, pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez Radę miejską mianowanych, podaje prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 K. nie wymagają i łącznie wzięte, sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić Rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej, służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Zaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcji albo komisji, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensji, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należności prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzji Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnację pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzania i skontrolowania.

§. 95.

Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej.

Tytuł 15.**Zakres działania magistratu.**

§. 96.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancją administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 b.); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, na koniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 97.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 98.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które Rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 99.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i rady magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć, zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 100.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 101.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania Rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 102.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwiadczać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez Radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy stojące lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i taną żywność i wodę;

- i) wykonywać policję zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;
- k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;
- l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu.
- m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych.
- n) starać się o wygodę mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;
- o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymać dozór nad czystością domów i podwórców;
- p) wykonywać przepisy dotyczące budowli i zarobkowania;
- r) dozwalać dobrowolnych licytacji ruchomości;
- s) egzekwować należitości miejskie i rządowe;
- t) odstawić kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do politego ruszenia;
- u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;
- w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 103.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możliwości wspierać.

§. 104.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw wyższych poleceń i własnych rozporządzeń — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

D Z I A Ł V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwerżony był utrzymany.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60.), jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 111.

W razie przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków własnego lub poruczonego zakresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzednim przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 112.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zażaleniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach Rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

D Z I A Ł VI.

Tytuł 17.**O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.**

§. 113.

Każde wyznanie religijne pozostaje w posiadaniu i używaniu zakładów, fundacyj i funduszków przeznaczonych na jego cele duchowne, naukowe i dobroczynne i opędza wydatki swe z własnych zasobów.

Każdy członek gminy m. Krakowa przyczynia się do wydatków tego tylko wyznania religijnego, do którego należy, o ile te według ustaw administracyjnych nie są ciężarem realności przez niego posiadanych.

§. 114.

Specjalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się :

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszków chrześcijańskich dotowanych ;

b) do paw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 115.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $\frac{2}{3}$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 116.

W sprawach dotyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego w komplecie przynajmniej $\frac{2}{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natędy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie

D Z I A Ł VII.

Tytuł 18.**Postanowienia przejściowe.**

§. 117.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta

Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. d. u. kr.) i późniejszych do tego statutu się odnoszących, a w szczególności ustawy z dnia 19. listopada 1868 dz. u. kr. 30, o ile ta ustawa odnosi się do statutu miasta Krakowa, ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 Nr. 32. dz. u. kr. i z dnia 21. marca 1895 dz. u. kr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o Wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 72 radców miasta (§. 18., 45.). Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Rady miejskiej.
